

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת במדבר תש"פ | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה

ברוב חסדך אבוא ביתך!!!

שבת פרשת במדבר תש"פ תיזכר כשבת פתיחת בתי הכנסת בישראל אחרי תקופה ארוכה מאד בה נדם קול התפילה מהם. אותו קול יעקב המבטיח את ביטחונם של ישראל כדברי חכמינו כי כאשר 'הקול קול יעקב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות – אין הידים ידי עשיו' נאלץ להשמיע את עצמו במקומות נדודיו במרפסות מצטרפות, בחצרות ובגנים ולעיתים גם זה לא רק בתפילת יחיד.

הנה הוא חוזר ונשמע קול יעקב לקול שמחת המוני בית ישראל שומרי התורה על כל חוגיהם ושמחת קודשא בריך הוא ושכינתיה.

אפילו בלעם הרשע ידע להצביע על היופי והעוצמה של בתי הכנסת ובתי המדרש באמרו 'מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל' פסוק אותו אנו אומרים בראשית התפילה בכל שחר, וכאשר אנו זוכים לחדש את הזכות הגדולה והנפלאה הזו - עלינו לשבח ולומר את המשך בתפילה בגילה ורינה 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך'.

ובעצם זו המעלה של בית הכנסת שהוא 'בית השם' כאמור 'אבא ביתך'. גם מי שהתפלל מצויין במרחב הפתוח והיה לו את כל התנאים לישוב הדעת, לא היתה לו הקדושה המיוחדת של בית השם, שמחמתה נקבעה בהלכה העדפה ברורה לתפילה בבית הכנסת על פני תפילה במנין שאיננו בבית הכנסת. בית הכנסת הקבוע הוא 'בית מקדש מעט' ויש בו השראת השכינה.

נוספת על כך מעלת בית כנסת שהוא גם בית המדרש ומקום לימוד תורה, המקבל תוספת קדושה ויתרון במיוחד לאלו הקובעים בו את לימודם, ועלינו לשמוח ולהודות על כך שזכינו שוב להתפלל במקומות המקודשים הללו.

ובנוסף, עלינו להודות בהודאה מיוחדת לבורא עולם על כך שבארץ הקודש כמעט כל המתפללים יחזרו לפקוד את קהילתם, לעומת קהילות חשובות בארצות הברית ואירופה שהחלל הניכר בבתי כנסת רבים מעיב על השמחה.

חיזוק!

וזו ההזדמנות להתחזק במשמעותו של הפסוק שהזכרנו לעיל הנאמר כל יום בשחרית 'ואני ברוב חסדך אבא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך'. לבא אל היכל ה' ביראה, כשם שבית המקדש מחייב

מורא אף בית הכנסת 'מקדש מעטי' מחייב מורא, אשתחווה אל היכל קדשך – ואם כן 'בהיכלו כולו אומר כבוד'.

כמה מתבקש החיזוק בכבוד בית הכנסת בעת שובנו אליו...

כמה מתבקשת המחשבה שמא ואולי מפני חוסר הכבוד, בדיבור בתפילה בצלצול ורטט מכשירים חטאנו באי כבוד ושמא זה הגורם שניתן לנו פסק זמן להבין את ערך ויקר היכל השם!?

גם בלי קשר לסגירת בתי הכנסת – כבר לפני מאות שנים בעת הגזרות והפוגרומים של שנות ת"ח ות"ט גילו קדושי עליון כי הדיבור בית הכנסת הוא הגורם לגזרה...

כך גם במיוחד ביחס למגפה שנקראת בלשון חכמים בדרך כלל 'דבר' כתבו מקובלים חשובים במשך ההיסטוריה רוויית המגפות שיש קשר בין 'דבר' ו'דיבור' והכונה היא לדיבור בבית הכנסת (הסבר מעמיק לקשר הפנימי ניתן למצא בספר 'כתר הילומים' בענייני הקורונה שיצא לאור בימים אלו).

ועל כך נוסיף את מכתב קדשו של הגאון הקדוש רבי חיים קנייבסקי שהתייחס במפורש לכך בהקשר של סגירת בתי הכנסת המסתיימת בימים אלו.

איש על מחנהו ואיש על דגלו

בפרשת השבוע נקרא על דגלי השבטים. לכל שבט היה דגל בצבע ובסמל המאפיין אותו, כל שבט חנה במקום המיועד לו ללא התערבות בין שבטית.

המשמעות היא שיש ערך לחלוקה כזו שמעמידה כל קבוצה במקומה המתאים לה ועל תכונתה ותפקידה. מיזוג ואינטגרציה הן דבר טוב אבל גם לקהילה ולעדה יש ערך.

אז אם בימי מניני החצרות והמרפסות היה לנו קוקטייל עדתי ונוסח אחיד או מאחד זה היה נפלא, אבל המודל היהודי כן גורס שבטים וגוונים עדות וסגנונות...

ובכל זאת לקחנו את זה...

אבל הבה בל נפסיד את מה שהיה לנו. למדנו להשתלב, הליטאי נהנה ממקאם ספרדי משובח, בן עדות המזרח למד לשמוע 'לכה דודי' עם מארש או אפילו לקלוט מה זה 'והיא רחים יכפייר עווין...' הוא שמע שיש מסורות כאלו וכולם מתפללים לא-ל אחד מלב אחד והוא שומע את כולם בכל ההגיות ובכל המנגינות.

כי כמו שהדגלים מורים על החלוקה השבטית ועל תפקידים שונים אבל כולם 'מסביב לאהל מועד יחנו' לאמור כולם סביב נקודת המרכז של עבודת השם, כך גם עלינו להפנים שכל העדות והנוסחאות לגיטימיות ואדרבה ברוך ה' זוכים להחזירן לתפארתן, כל עוד מכירים שנקודת המרכז היא המאחדת ההכרה והתפילה לא-ל אחד, הדבר רצוי ואהוב ונחמד.

ויחד עם זאת שומרים על ההיכרות וההערכה ההדדית או לפחות על הסובלנות ושיתוף הפעולה לו זכינו בתקופה זו.